

Alicja Kornicka

Recenzja książki *Retoryka w dydaktyce akademickiej. Perspektywa pedagogiczno-filozoficzna**

Książka stanowi istotny wkład w dziedzinę edukacji wyższej, szczególnie w zakresie zastosowania retoryki w kontekście akademickim. Autorzy przedstawiają problematykę, łącząc perspektywę pedagogiczną i filozoficzną, co czyni tę pracę szczególnie wartościową zarówno dla teoretyków, jak i praktyków edukacji.

Publikacja składa się z 2 kluczowych części: teoria i praktyka, które systematycznie wprowadzają czytelnika w zagadnienia związane z rolą retoryki w dydaktyce akademickiej. Autorzy rozpoczynają od omówienia teoretycznych podstaw retoryki w jej klasycznym ujęciu, przywołując wybrane koncepcje retoryczne, zaczynając od starożytnych filozofów, przechodząc przez średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, aż do czasów współczesnych. Przedstawione w pierwszym rozdziale pojęcia, takie jak *inventio*, *dispositio*, *elocutio*, *memoria* i *pronuntiatio* oraz próba zdefiniowania „dydaktyki akademickiej”, stanowią fundament do dalszych rozważań. Następnie autorzy przechodzą do analizy dydaktyki akademickiej, ze szczególnym uwzględnieniem statusu prawnego nauczyciela akademickiego oraz specyfiki jego aktywności

---

* Andrei Ahapau i Imelda Chłodna-Błach, *Retoryka w dydaktyce akademickiej. Perspektywa pedagogiczno-filozoficzna*, wyd. Impuls, Kraków 2023, ss. 83.

zawodowej. Zwracają uwagę na liczne wyzwania, takie jak potrzeba efektywnej komunikacji, budowanie autorytetu mówcy czy przekazywanie skomplikowanych treści w sposób przystępny. Retoryka, jako sztuka przekonywania i klarownej komunikacji, okazuje się być idealnym narzędziem wspierającym nauczycieli w tych zadaniach. Jednym z najbardziej wartościowych elementów książki są przeprowadzone metodą „kuli śnieżnej” badania empiryczne, zawarte w II części książki, które dostarczają cennych wniosków na temat stanu umiejętności retorycznych wśród nauczycieli akademickich. Wywiady eksperckie, oparte na autorskim kwestionariuszu, dostarczyły bogatego materiału badawczego, a wyniki badań wskazują na liczne problemy i potrzeby w zakresie doskonalenia umiejętności retorycznych, co podkreśla znaczenie świadomego rozwijania tych kompetencji w pracy akademickiej.

Centralnym punktem analiz autorów jest zastosowanie klasycznego modelu zadań mówcy (*officia oratoris*) w dydaktyce akademickiej. Wykazano, że elementy tego modelu, takie jak *inventio* (wynajdywanie argumentów), *dispositio* (organizacja materiału), *elocutio* (stylizacja wypowiedzi), *memoria* (zapamiętywanie) i *pronuntiatio* (wygłaszanie) mogą być skutecznie wykorzystywane przez nauczycieli akademickich w procesie nauczania. Badania pokazały, że wiele z tych elementów jest już stosowanych przez wykładowców, choć często nieświadomie. Według autorów świadome i systematyczne wykorzystanie tych narzędzi mogłoby znacząco podnieść efektywność i jakość nauczania. Książka nie ogranicza się jedynie do teoretycznych rozważań i analizy empirycznej. Autorzy oferują również praktyczne wskazówki dotyczące doskonalenia umiejętności retorycznych. Podkreślają, że rozwijanie kompetencji w zakresie retoryki przynosi korzyści nie tylko nauczycielom, ale przede wszystkim studentom, którzy dzięki bardziej klarownemu i przekonującemu przekazowi mogą lepiej przyswajać wiedzę. Zawarte w książce konkretne ćwiczenia i techniki mogą być wykorzystane przez wykładowców do poprawy swoich umiejętności retorycznych. Jednym z najważniejszych i najbardziej aktualnych tematów poruszanych w książce jest

zastosowanie retoryki w kontekście zdalnego nauczania. W dobie pandemii COVID-19, nauczanie online stało się integralnym elementem edukacji wyższej. Autorzy analizują, w jaki sposób narzędzia retoryczne mogą być stosowane w zdalnym nauczaniu, zwracając uwagę na specyficzne wyzwania związane z komunikacją online. Podkreślają, że umiejętności retoryczne, takie jak jasność przekazu, budowanie autorytetu i angażowanie studentów, są równie ważne w kontekście zdalnego, jak i tradycyjnego nauczania.

Książka *Rola retoryki w dydaktyce akademickiej* realizuje założenia postawione przez autorów, dostarczając kompleksowego spojrzenia na zastosowanie retoryki w edukacji wyższej. Autorzy skutecznie integrują teorię z praktyką, prezentując narzędzia retoryczne w sposób przystępny i jednocześnie naukowy. Praca zawiera bogaty aparat pojęciowy, co pozwala na precyzyjną analizę zagadnień i stawianie interesujących pytań oraz odpowiedzi dotyczących efektywności komunikacji w dydaktyce. Publikacja cechuje się logiczną i spójną strukturą. Poszczególne rozdziały są dobrze powiązane, a przejścia między nimi logiczne. Autorzy konsekwentnie realizują cele publikacji, prowadząc czytelnika od teoretycznych podstaw, przez analizy empiryczne, aż po praktyczne wskazówki. Taki układ umożliwia łatwe zrozumienie i przyswojenie prezentowanych treści, co jest istotne zarówno dla teoretyków, jak i praktyków. Autorzy wykazują się solidnym warsztatem badawczym. Zastosowanie metody „kuli śnieżnej” oraz wywiadów eksperckich oparte na autorskim kwestionariuszu dostarcza bogatego i wiarygodnego materiału badawczego, natomiast analiza wyników jest dogłębna i profesjonalna, co pozwala na wyciągnięcie trafnych i wartościowych wniosków. Styl autorów jest klarowny i zrozumiały, co ułatwia przyswajanie skomplikowanych zagadnień. Używana terminologia jest zgodna z przyjętymi standardami w dziedzinie retoryki i dydaktyki akademickiej. Treść jest przejrzysta i oparta na wiarygodnych sformułowaniach, co zwiększa jej wartość naukową ale także praktyczną.

Recenzowana publikacja, jak wspominają sami autorzy, skupia się na wąskim, acz istotnym aspekcie zastosowania narzędzi

retorycznych w dydaktyce akademickiej. Mimo tej koncentracji, prezentowane podejście może skutecznie posłużyć do zidentyfikowania rzeczywistych potrzeb w tym obszarze. Zadania mówcy, analizowane w książce, oferują metodologiczne możliwości wszechstronnego wykorzystania, co obejmuje zarówno ocenę komunikatów perswazyjnych, jak i dostarczanie konkretnych wskazówek dydaktycznych przy tworzeniu wypowiedzi. Ta wielofunkcyjność podkreśla wyjątkową wartość metodologiczną przyjętą przez autorów, umożliwiającą zarówno analizę, jak i praktyczne zastosowanie wyników badań.

Rola retoryki w dydaktyce akademickiej. Perspektywa pedagogiczno-filozoficzna to książka, która w przemyślane i kompleksowy sposób podejmuje temat zastosowania narzędzi retorycznych w edukacji wyższej. Analizy i wyniki badań przedstawione w książce podkreślają, że retoryka może być skutecznym narzędziem w dydaktyce akademickiej, a jej świadome i systematyczne wykorzystanie może przynieść znaczące korzyści zarówno dla nauczycieli, jak i dla studentów. Obecność takich publikacji na rynku wydawnictw naukowych jest niezbędna, ponieważ poprzez empiryczne badania ukazują one i uświadamiają zachodzące procesy komunikacyjne na poziomie akademickim. Książka nie tylko spełnia rolę analityczną, ale także wspiera uczestników procesów dydaktycznych w rozpoznawaniu i doskonaleniu umiejętności retorycznych. Istnieje zatem silna potrzeba kontynuowania i rozwijania badań nad zastosowaniem narzędzi retoryki klasycznej w dydaktyce akademickiej. Recenzowana książka może stanowić solidny punkt wyjścia dla dalszych prac badawczych w tym zakresie, inspirując do nowych podejść i metodologii. ■